

До катедра Наказателноправни науки
към ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“,
До научното жури, назначено от Ректора
на СУ „Св. Климент Охридски“.

С Т А Н О В И Щ Е

От **проф. д-р Румен Владимиров**, преподавател по наказателно и международно наказателно право в Нов Български Университет,

За дисертационния труд на тема **„Наказателноправна защита на културното наследство в Република България“**,

Автор **Красимир Николов Манов**, докторант на самостоятелна подготовка към катедра Наказателноправни науки към ЮФ на СУ, за придобиване на образователната и научна степен **„ДОКТОР“** по професионалното направление **Право 3.6**, научна специалност **„Наказателно право“**.

1. Кратки биографични данни.

Докторантът **Красимир Манов** е роден на 27.04.1976г. в гр. Сливен. Завършил е средно образование в ПМГ „Добри Чинтулов“ - Сливен, а през 2001г. висше образование в ЮФ на СУ. От 2002г и до момента е редовен асистент в катедра Наказателноправни науки на ЮФ на СУ. През 2009г. е назначен на длъжност главен асистент. Има над 11 години трудов стаж в ЮФ и други институции. Като асистент води семинарни занятия по наказателно право – обща и особена част, участва в провеждането на семестриални изпити и в организиране практиката на студентите. Освен в ЮФ е преподавал и в други факултети на СУ, както и в ПИФ на ЮЗУ. Участвал е в редица научни конференции други специализирани дейности. Има общо 7 публикации.

2. Общо описание на дисертационния труд.

Преди всичко трябва да се отбележи, че докторантът е представил всички необходими документи и материали /дисертация, автореферат и др./ за законосъобразното провеждане на защитата. От приложения списък е видно, че по темата на дисертацията са публикувани 5 статии и 1 студия в различни авторитетни издания.

Дисертационния труд има обем от 280 страници, в това число съдържание и списък с използваните съкращения и използваната литература. Последната обхваща 150 заглавия, от които 104 са на кирилица и 46 на латиница, 90 са от български автори и 60 са от чуждестранни. Бележките под линия са 294 на брой. Структурата на труда следва класическите параметри и е изградена от увод, три глави и заключение. Главите се състоят от параграфи, които общо са 17. Параграфите са разделени на точки.

В **увода** се обръща внимание на значимостта и актуалността на разглежданата тематика и се сочат основните цели на труда – да се изяснят съдържанието на позитивноправната действаща уредба и нейните недостатъци, както и на наказателноправната защита на българското културно наследство. Всичко това би съдействало на законодателството, на теорията и на съдебната практика за да се обезпечи пълно и всестранно правно регулиране и защита на важната група обществени отношения, свързани с обезпечаване и гарантиране нормалното съществуване на българското културно наследство.

Глава първа е озаглавена „Културното наследство като обект на правна защита“. В нея се дава понятие на категорията „културно наследство“ и на някои други категории, които са от значение за изясняване обекта на правната защита. В пет точки на § 1 в исторически и съпоставителен план се анализира съдържанието на основни понятия като: културно-историческо наследство и културни ценности и връзката им с културното наследство. Освен анализа на легалното му понятие, се разглеждат общите въпроси на опазването и на закрилата и защитата на културното наследство. В § 2 се дава кратък исторически и сравнителноправен преглед, свързан с установяването и развитието на правната уредба за опазване на българското културно наследство.

Глава втора има заглавие „Обща характеристика и система на наказателно-правната защита на културното наследство“. В девет параграфа се интерпретират обобщено въпросите на: обществената значимост на престъпленията, свързани с културното наследство; законодателния метод на изграждане уредбата на тези престъпления; техният обект; обществената им опасност; обективната страна, субекта и субективната им страна; тяхната наказуемост, както и; тяхната система и видове.

Следвайки пътя от общото към особеното, в дисертацията авторът се спира на отделните видове престъпления против опазването на културното наследство. На основата на възприети критерии за тяхното систематизиране, най-напред се анализират престъпленията, свързани с издирването и откриването на културните ценности и конкретно т.нар. иманярство – чл. 277а, ал.1 НК; деянията относно незаконни теренни проучвания – чл. 277а, ал. 2 НК; несъобщаване на властта за открита културна ценност – чл. 278, ал. 1 НК; несъобщаване на властта за открито съкровище с такава ценност – чл. 208, ал. 4 НК; престъпни деяния със средство на престъпление против археологически обекти – чл. 277а, ал. 7 НК.

На второ място се анализират деянията, с които се въздейства отрицателно върху самата културна ценност, а именно: унищожаване или повреждане на своя ценност – чл. 278б, ал.1 НК; длъжностното престъпление по чл. 278б, ал. 2 НК; непредпазливото унищожаване или повреждане на намерена културна ценност – чл. 278, ал. 3 НК; незаконни дейности спрямо защитена територия за опазване на културното наследство – чл. 277а, ал. 4 НК; деянието по чл. 277а, ал. 5 НК; деянието по чл. 277а, ал. 6; противозаконното извършване на изкопни работи по чл. 277а, ал. 2 НК; други престъпления засягащи структурата или субстанцията на културна ценност. Към тази група докторантът предлага да се създадат де леге фереда и други състави на престъпления, свързани с терористична дейност, както и с престъпно замърсяване на въздуха или на водите.

На трето място се изясняват престъпленията, относно идентификацията, регистрацията и други деяния с предмет културни ценности. Тук се отнасят: държането на неидентифицирани и нерегистрирани вещи – чл. 278а, ал. 6 НК; длъжностното престъпление във връзка с идентификацията

и регистрацията – чл. 278, ал. 5 НК и; незаконните сделки с културни ценности – чл. 278а, ал. 1 НК.

На следващо място се поставят всички други традиционни престъпления за отнемане или присвояване на вещи, но когато става дума за деяния с предмет културни ценности.

В отделна група се поставят престъпленията, представляващи трафик на културни ценности. Към тях са отнесени: незаконния износ на културна ценност – чл. 278а, ал. 4 НК; престъпленията – по чл. 277а, ал. 7, по чл. 278б, ал. 2, и по чл. 278б, ал. 3 НК. Към тази група докторантът предлага да се предвидят и състави на: контрабанда на културни ценности, както и на други деяния с цел незаконен износ.

Накрая авторът обособява самостоятелно престъпленията с предмет архивен документ – чл. 278а, ал. 5 НК.

В последната структурна част на дисертационния труд - **заключението**, според традицията се обобщават постигнатите научни резултати, като се систематизират основните изводи и се правят препоръки за усъвършенстване на позитивната уредба, за усъвършенстване уредбата на НК, както и в частност за престъпленията с предмет документ от НАФ.

3. Приноси и приносни моменти в дисертационния труд.

Преди всичко трябва да се подчертае, че дисертационния труд е първото цялостно изследване у нас на проблемите относно наказателноправната защита на културното ни наследство. Темата надхвърля националните интереси, защото българското културно наследство е част от европейското и световното. Тя е интердисциплинарна и сложна и защото предполага определени знания и подготовка не само в областта на правните отрасли наказателно право, гражданско право, конституционно право и административно право, но и някакъв обем от знания в областта на съществуването и развитието на културното наследство и свързаните с него културни ценности, включително археологическите обекти и архивните материали. Темата се усложнява и поради факта, че и позитивната регламентация и нормите за наказателноправната защита на културното наследство не са прецизно формулирани и се нуждаят от редица промени, които авторът обосновава предлага.

Следва да се отбележи, че дисертационния труд съдържа многобройни, важни и значими приноси и приносни моменти. В автореферата накрая в посочената справка, докторантът изброява в цели 35 точки посъществените приноси, които трябва да се подкрепят. Тези приноси са свързани на първо място с изясняване на основните понятия, категории и видовете правна отговорност - тяхното специфично съдържание, значение и съотношение. На второ място значителен брой приноси и приносни моменти се отнасят до подобряване на нормативната уредба в ЗКН и най-вече в НК.

Във връзка с промените в НК, особено трябва да се споменат предложенията за създаването на отделна глава за престъпленията против опазване на културното наследство, в която видовете престъпления да се подредят и формулират съгласно класификацията и систематизацията на автора. Отделните видове престъпления в новата глава също трябва да се усъвършенстват в съответствие с направените от докторанта удачни предложения. Следва да се подкрепят и предложенията за отпадане на някой от действащите състави на тези престъпления, както и за приемане на нови състави на други видове престъпления, когато имат за предмет културна ценност.

Специално искам да подкрепя общата препоръка на докторанта да се ограничи казуистичния и белетристичен подход при формулиране съставите на тези и други видове престъпления, като се възприеме другия подход – за тяхното по-абстрактно и широкообхватно конструиране.

4. Критични бележки и препоръки към докторанта.

На фона на постигнатите внушителни научни резултати, критичните бележки са незначителни и образно казано бледнеят. Затова тук специално няма да се отбелязват. Бих препоръчал на докторанта да издаде дисертационния труд като отделна монография.

5. Заключение.

На базата на задълбочените проучвания и направения научен анализ, са постигнати изцяло поставените цели и задачи в дисертационния труд. За

това безспорно е допринесла и дългогодишната академична работа на докторанта в областта на наказателното право. Ето защо считам, че на дисертационния труд на докторанта гл. асистент Красимир Николов Манов следва да се даде **висока положителна оценка** за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“.

07.05.2014г.

София

С уважение: .....

/проф. д-р Румен Владимиров/